

การพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล*

MANAGEMENT DEVELOPMENT OF COMMUNITY ENTERPRISE IN NAKHON RATCHASIMA USING THE DIGITAL ECONOMY

ประพันธ์ นึกกระโทก

Praphan Nuekkathok

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา นครราชสีมา ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus, Nakhon Ratchasima, Thailand

Corresponding author E-mail: praphan18244@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชน 2) ศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) พัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 25 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หาคำถามโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และนำมาหาคำตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวิธีดั้งเดิมสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้นโยบายภาครัฐที่ผลักดันสังคมดิจิทัล ผู้ประกอบการปรับตัวด้วยการทำธุรกิจออนไลน์และการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล ภาครัฐและสถาบันการศึกษาเข้ามาสนับสนุนผ่านการอบรมและงานวิจัย 2) การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้หลักการชุมชนเป็นเจ้าของตั้งแต่จัดหาวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูปจนถึงการตลาด ช่วยลดการพึ่งพาภายนอกและสร้างความมั่นคงการบริหารจัดการเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองตลาด โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) การพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มมูลค่าสินค้าและการแข่งขัน กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาผ่านเว็บบอร์ดออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ ขายออนไลน์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มไหมปักธงชัยใช้เทคโนโลยีออกแบบผ้า เปิดตลาดแฟชั่นผ่าน e-commerce กลุ่มเส้นไหมมัดย้อมเน้นควบคุมคุณภาพ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และทำตลาดออนไลน์ ขณะที่กลุ่มสมุนไพรตำบลดงหมูใช้ดิจิทัลสร้างแบรนด์เชื่อมเครือข่ายความร่วมมือสะท้อนว่าการใช้เศรษฐกิจดิจิทัลช่วยให้วิสาหกิจชุมชนแข่งขันได้และเติบโตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การบริหารจัดการ, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, เศรษฐกิจดิจิทัล

Abstract

This research article aims to: 1) Study the current conditions of digital economy entrepreneurs in community enterprises. 2) Study to examine the management of community

* Received 5 October 2025; Revised 30 October 2025; Accepted 30 October 2025

enterprise groups 3) To develop the management of community enterprises in Nakhon Ratchasima Province by applying the concept of the digital economy. A qualitative research method was employed. The key informants included representatives from the Community Development Office, the Digital Economy Promotion Agency, and the Nakhon Ratchasima Provincial Commerce Office, totaling 25 participants. by purposive sampling The research data collection tool was an in-depth interview. Its quality was examined through content validity, and the Index of Item-Objective Congruence (IOC) was calculated to assess the consistency of the questions. representatives from the Community Development Office, the Digital Economy Promotion Agency, and the Nakhon Ratchasima Provincial Commerce Office. Data analysis was descriptive. The research findings revealed that: 1) Current Conditions of Digital Economy Entrepreneurs in Community Enterprises Entrepreneurs are in a transitional stage from traditional methods to the adoption of digital technologies, under government policies that promote a digital society. They are adapting by engaging in online business and digital marketing, while the government and educational institutions provide support through training and research. 2) Management of Community Enterprise Groups The management of community enterprise groups has applied the concept of the digital economy to promote sustainable development. Based on the principle of community ownership, members oversee every step from sourcing raw materials, production, and processing to marketing. This reduces external dependency and builds stability. Management emphasizes the use of innovation and digital technology to add value and respond to market demands, combining local wisdom with modern technologies. 3) Development of Community Enterprise Management in Nakhon Ratchasima Province Using the Digital Economy Concept The development integrates local wisdom with modern technologies to enhance product value and competitiveness. The Dan Kwian pottery group uses digital tools for product promotion, online sales, and cultural tourism promotion. The Pak Thong Chai silk group applies digital technology to design fabrics and expand fashion markets through e-commerce. The Dok Chik rice noodle group focuses on quality control, modern packaging design, and online marketing. The Moosi herbal group uses digital platforms to build branding and establish collaborative networks. These cases reflect that the use of the digital economy enables community enterprises to remain competitive and achieve sustainable growth.

Keywords: Development, Management, Community Enterprise, Digital Economy

บทนำ

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข จำเป็นต้องมุ่งเน้นทั้งเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กัน ด้านเศรษฐกิจคือการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และลดหนี้สิน ซึ่งนำไปสู่การสร้างทรัพย์สิน ส่วนด้านสังคมคือการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้ปราศจากความขัดแย้ง มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อประชาชนมีเศรษฐกิจมั่นคง สังคมอบอุ่น ก็จะส่งผลให้การเมืองการปกครองมีเสถียรภาพ และประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขได้ รัฐบาลทุกยุคสมัยจึงให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรัง โดยกำหนดยุทธศาสตร์หลากหลาย เช่น การเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ในฐานะเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการนำทุนวัฒนธรรม ทุนชีวภาพ และทุนสังคมมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

วิสาหกิจชุมชน (กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) ในอดีต วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการรวมตัวของประชาชนเพื่อผลิตสินค้าและบริการในระดับรากหญ้า โดยยังไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การสนับสนุนไม่เป็นระบบ และบางแห่งไม่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐหรือเอกชน แม้จะได้รับการช่วยเหลือ แต่ก็มักไม่ตรงกับความต้องการ ต่อมา วิสาหกิจชุมชนได้รับการผลักดันเป็นนโยบายรัฐบาล เนื่องจากถือเป็นการจัดการทุนของชุมชนโดยประชาชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนยังเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนที่สำคัญ ช่วยสร้างรากฐานมั่นคงให้ประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังมีวิสาหกิจชุมชนจำนวนหนึ่งที่ไม่พร้อมแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ รัฐบาลจึงผลักดันการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ปัญหา และการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งทำให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ และสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน (เสรี พงศ์พิศ, 2562)

ปัจจุบันประเทศไทยมีวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนแล้วกว่า 85,000 กลุ่ม ทั่วประเทศ โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร สร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจชุมชนมากกว่า 350,000 ล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ มีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 6 ล้านครัวเรือน ทั่วประเทศ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานราก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ได้อธิบาย ความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่ เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชนหรือกล่าวโดยสรุปก็คือ การประกอบกิจการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้น ก็จะหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตรความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) การพัฒนาประเทศไทยในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) อย่างชัดเจน โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเศรษฐกิจฐานรากมีการปรับตัวเข้าสู่ระบบดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด หนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนคือ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560) จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวนมาก ครอบคลุมทั้งด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบริการชุมชนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น ขาดระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ด้านการตลาด และไม่สามารถเข้าถึงช่องทางการจำหน่ายสมัยใหม่ได้ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560)

การนำแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญและจำเป็น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบการขายออนไลน์ การจัดการข้อมูลสมาชิกผ่านแอปพลิเคชัน ระบบบัญชีดิจิทัล หรือการวิเคราะห์ข้อมูลการตลาดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ จะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม วิสาหกิจชุมชนหลายแห่งยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการตลาด การผลิต การเงิน

และการจัดการข้อมูล ส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม ผู้เศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการนำ "ปัญญา" หรือองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ กระบวนการบริหารจัดการ ร่วมกับการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การตลาดดิจิทัล ระบบบัญชีออนไลน์ การบริหารซัพพลายเชน หรือการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ (ปัญญา เรืองรอง, 2561) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทย เนื่องจากการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้จากทรัพยากรในท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพึ่งพาตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านเศรษฐกิจและ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา ยังประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ขาดระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ด้านการตลาดและเทคโนโลยี ไม่มีระบบบัญชีและการวางแผนทางการเงินที่ชัดเจน ขาดช่องทางการจำหน่ายที่เข้าถึงลูกค้าในวงกว้างไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และไม่สามารถแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วจากผลของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ การพัฒนาการบริหารจัดการจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เศรษฐกิจดิจิทัลจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บข้อมูล การบริหารสต็อก การวางแผนผลิต การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการตลาดและการขาย หรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนดิจิทัล เช่น ครัวดีฟัดดิ้งหรือสินเชื่อออนไลน์ ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถของวิสาหกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ในชุมชน ซึ่งจะมีผลต่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้แทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผา ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการไหมปักธงชัย ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 6 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นไหมตราดอกจิก ตำบลพะวงด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 7 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการพูดคุยโดยมีประเด็นการพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นรูปแบบของการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย และผู้วิจัยสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมประกอบเนื้อหา โดยประเด็นหรือหัวข้อในการสัมภาษณ์สามารถดัดแปลงให้มีความยืดหยุ่น ได้ตามความเหมาะสม แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเพื่อสอบถามประเด็น การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการพูดคุย สนทนาเหมือนกับการพูดคุยสนทนาในชีวิตประจำวัน โดยผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นให้มากที่สุดและอาศัยประเด็นคำถามบางส่วนที่เกี่ยวข้อง มาเชื่อมโยงกับประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกจากกลุ่มเป้าหมาย โดยประเด็นหรือหัวข้อในการสัมภาษณ์นั้นสามารถดัดแปลงให้มีความยืดหยุ่น ได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยซึ่งการสัมภาษณ์ในรูปแบบนี้ทำให้บางครั้งผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าการสนทนานั้นเป็นไปตามการสัมภาษณ์ การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC) เกณฑ์การประเมิน IOC มีดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนแต่ละข้อคำถามตามระดับความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย $+1$ = ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 0 = ไม่แน่ใจ หรือไม่สามารถตัดสินใจได้ -1 = ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ประคอง กรณสูตร, 2553) ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง $0.67 - 1.00$

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคล ที่ได้กำหนดไว้ โดยทำการสัมภาษณ์ และพูดคุยตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้กว้าง ๆ พร้อมทำการจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนั้นผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อแสดงต่อผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ผู้แทนสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา และผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลจากที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

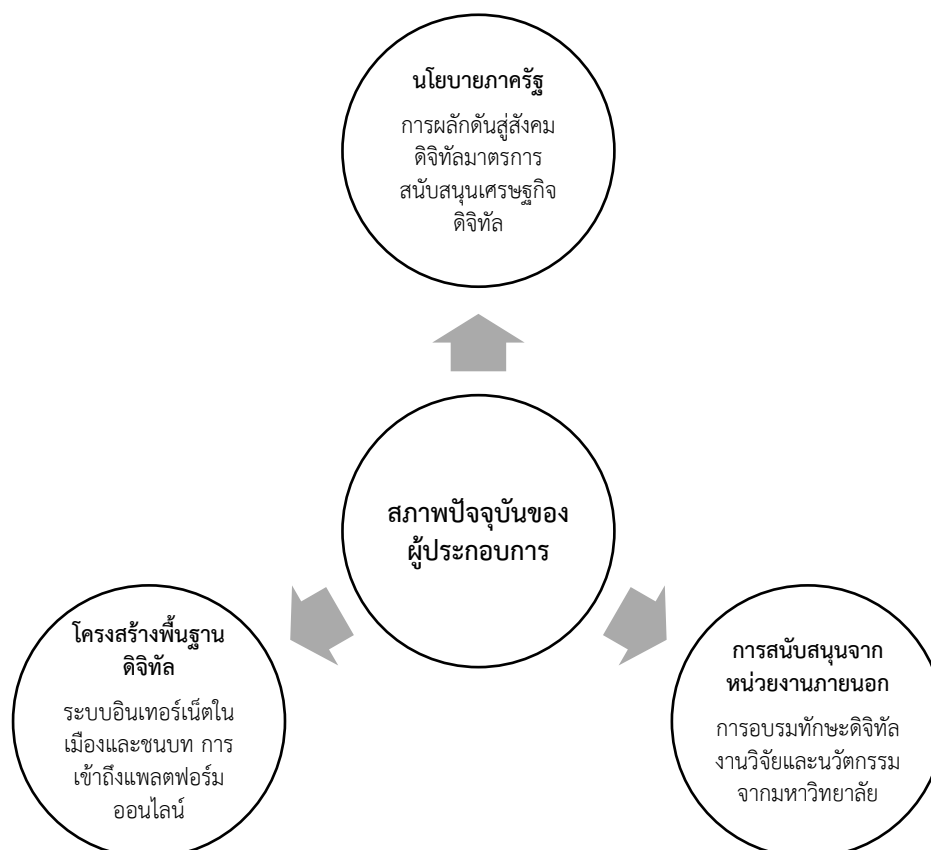
1. สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากการเข้ามาของเทคโนโลยีและการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐเพื่อก้าวสู่สังคมดิจิทัลอย่างแท้จริง จังหวัดนครราชสีมาในฐานะเมืองใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในมิติของวิสาหกิจชุมชนที่กล่าวมาข้างต้นเริ่มนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ ภาครัฐและหน่วยงานสนับสนุนยังได้จัดการอบรมเสริมทักษะด้านดิจิทัลแก่ผู้ประกอบการและชุมชน เช่น หลักสูตรการทำการตลาดออนไลน์ และการจัดการธุรกิจดิจิทัล เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถขยายตลาดไปสู่อินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างการพัฒนาวิธีการดั้งเดิมกับการก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเต็มรูปแบบ โดยมีจุดแข็งคือการมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ ขณะที่โอกาสสำคัญคือการนำเทคโนโลยีมาเสริมศักยภาพทั้งด้านการผลิต การตลาด และการท่องเที่ยว แต่ก็ยังต้องการการสนับสนุนต่อเนื่อง ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การอบรมความรู้ และการสร้างเครือข่ายธุรกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนโคราชเติบโตอย่างยั่งยืน

ในด้านโอกาส วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่สนับสนุนด้านงานวิจัย และการอบรมด้านการใช้โซเชียลมีเดีย สำหรับผู้ประกอบการ แต่ขณะเดียวกันยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ เช่น ขีดความสามารถด้านดิจิทัลของผู้ประกอบการบางรายที่ยังไม่พร้อมต่อการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ขาดความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ รวมถึงปัญหาโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ซึ่งเป็นแหล่งตั้งหลักของวิสาหกิจชุมชน ทำให้โอกาสทางดิจิทัลยังไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้การแข่งขันในตลาดออนไลน์ที่รุนแรงจากผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศอาจเป็นอุปสรรค หากวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถสร้างความแตกต่างด้านคุณภาพ เรื่องราวของสินค้า หรือการบริการที่ทันสมัยได้ โดยแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมควรเน้นไปที่การเพิ่มทักษะดิจิทัล ให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่น การสร้างเครือข่ายการตลาดออนไลน์ร่วมกัน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อแบ่งปันทรัพยากร และการผลักดันให้โครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตครอบคลุมพื้นที่ห่างไกลมากขึ้น หากสามารถจัดการกับจุดอ่อนและอุปสรรคได้ เศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาจะมีศักยภาพในการเติบโตอย่างยั่งยืน และก้าวขึ้นเป็นต้นแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับภูมิภาคต่อไป

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“ปัจจุบันผู้ประกอบการกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น นโยบายภาครัฐที่ผลักดันให้ก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลจริงจัง ช่วงนี้จึงเหมือนเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน ระหว่างการทำธุรกิจแบบดั้งเดิมที่ไปสู่ระบบออนไลน์เต็มรูปแบบ” (สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1)

ภาพที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

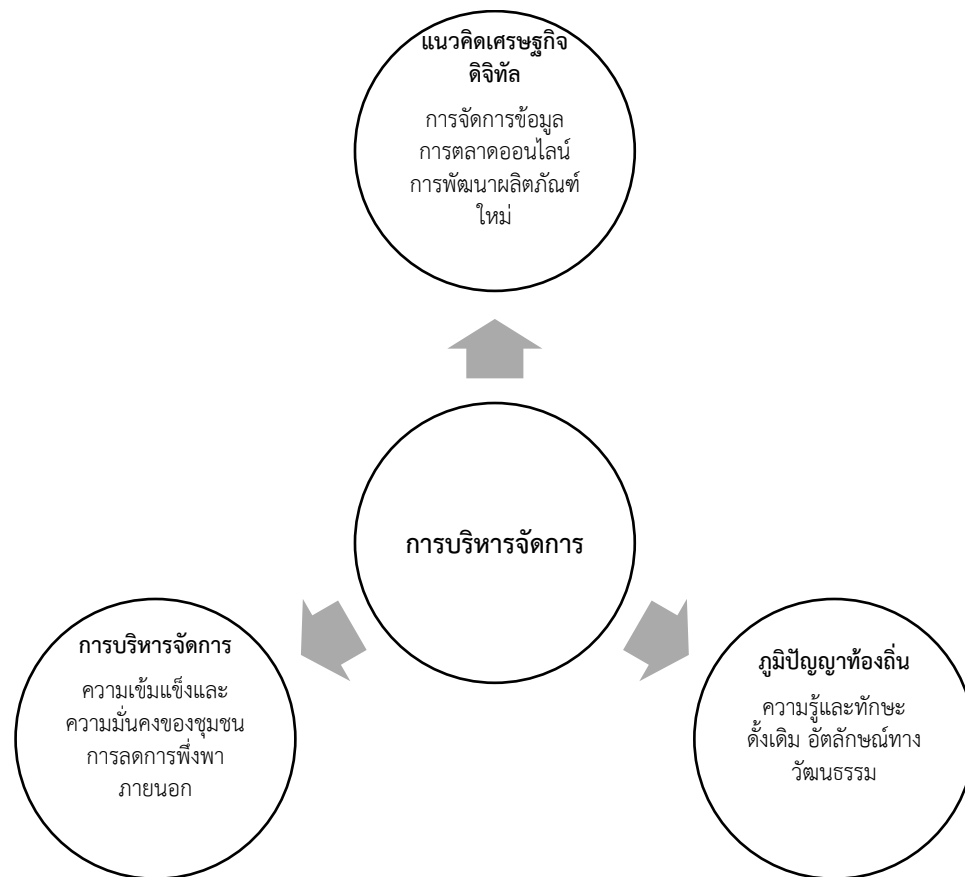

จากภาพที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา อยู่ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งผลักดันให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยรัฐบาลได้ออกมาตรการสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจดิจิทัลในหลายมิติ เพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการระดับชุมชน ขณะเดียวกัน หน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐหรือสถาบันการศึกษา ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการ ทั้งในด้านการจัดอบรมและเสริมสร้างทักษะดิจิทัล การดำเนินงานวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการสนับสนุนด้านการตลาดและช่องทาง e-commerce เพื่อขยายโอกาสทางการค้าให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

2. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน ภายใต้หลักการสำคัญหลายประการที่ช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง โดยชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการทุกขั้นตอนของการผลิตและบริหารจัดการ ซึ่งสะท้อนถึงความรับผิดชอบและความผูกพันของสมาชิกต่อกิจกรรมของกลุ่มอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความมั่นคงและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ผลผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมาจากกระบวนการภายในชุมชนเอง ตั้งแต่การจัดหาและผลิตวัตถุดิบ ไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด ทำให้เกิดความยั่งยืนและลดการพึ่งพาภายนอก การบริหารจัดการเน้นการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมของชุมชน ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การจัดการข้อมูล การตลาดออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้มแข็งและพร้อมผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลอย่างลงตัว โดยใช้ความรู้ท้องถิ่นเป็นรากฐาน พร้อมเปิดรับเทคโนโลยีและแนวทางสมัยใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชน การดำเนินงานเป็นแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนให้เป็นระบบ ทั้งการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ และการพัฒนาคน เพื่อสร้างความต่อเนื่องและประสิทธิผลสูงสุด กระบวนการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการ สมาชิกกลุ่มมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งด้านทักษะการผลิตและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและชุมชนไปพร้อมกัน การส่งเสริมการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้ทรัพยากรและศักยภาพภายในชุมชนเองเป็นหลัก ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้มแข็งและลดความเปราะบางต่อปัจจัยภายนอก การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ พร้อมกับการเชื่อมโยงกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“ทางกลุ่มนำแนวคิดดิจิทัลมาใช้ตั้งแต่การผลิต การขาย ไปจนถึงการพัฒนาคน ทุกขั้นตอนชุมชนเป็นคนทำเองทั้งหมด เลยทำให้เราแข็งแรงและพึ่งพาตัวเองได้ พร้อมทั้งเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้ชุมชนเดินต่อไปได้” (สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2)

ภาพที่ 2 การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

จากภาพที่ 2 การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลถูกนำมาใช้ในกระบวนการจัดการข้อมูล การทำการตลาดออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน ขณะเดียวกันภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้และทักษะดั้งเดิม รวมถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณค่าและความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนที่มีความยั่งยืน โดยมีลักษณะสำคัญคือการพึ่งพาตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงของชุมชน การลดการพึ่งพาภายนอก ตลอดจนการสร้างความสามารถในการแข่งขันและการเพิ่มมูลค่าอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้เป็นเป้าหมายสูงสุดของการนำแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างรากฐานที่มั่นคง

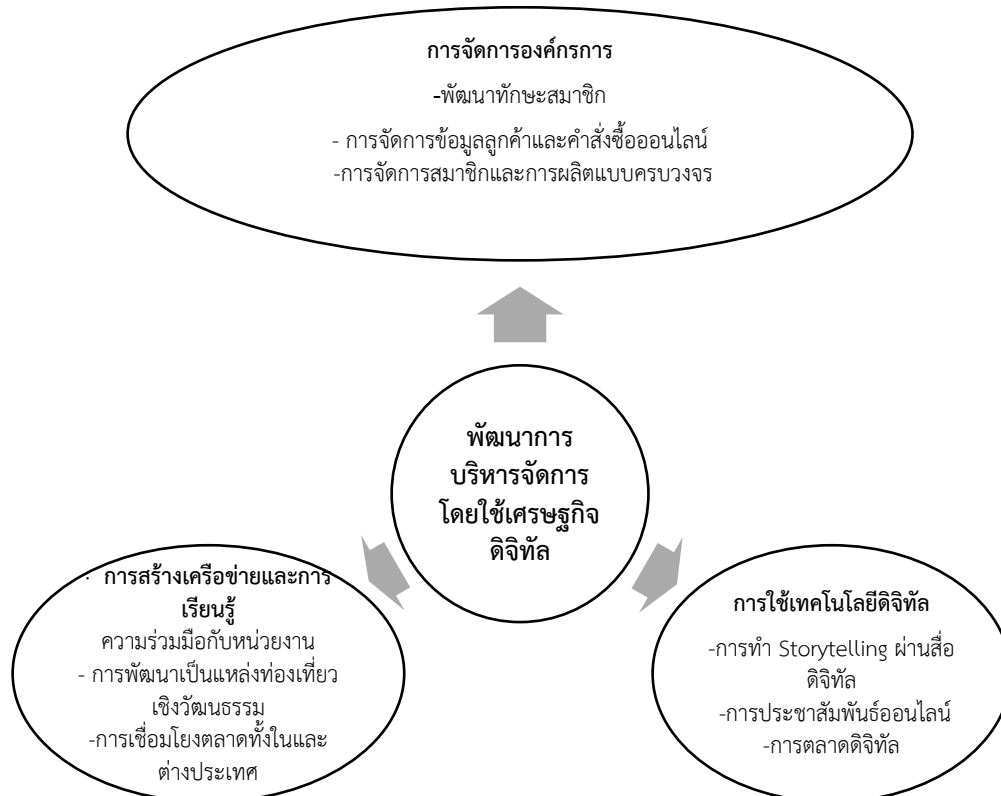
3. พัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ข้อมูล เทคโนโลยี และการเชื่อมต่อออนไลน์กลายเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่ จังหวัดนครราชสีมาที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลากหลายที่มีการพัฒนาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลเข้ามาเสริมบทบาทในการบริหารจัดการ และสามารถยกระดับการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจนหนึ่งในกลุ่มที่โดดเด่นคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาตำบลด่านเกวียน ซึ่งมีรากฐานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปหัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับระบบบริหารจัดการใหม่ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์สินค้า การขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ตลาดสมัยใหม่ ทั้งในด้านดีไซน์และคุณภาพ กลุ่มยังมีการจัดอบรมสมาชิกให้เรียนรู้การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเพิ่มช่องทางการขาย และส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย

เช่นเดียวกัน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการใหม่ปักษ์ใต้ ก็มีการบริหารจัดการที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เศรษฐกิจดิจิทัลเป็นกลไกในการเปิดตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะตลาดแฟชั่นและต่างประเทศ กลุ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการออกแบบลวดลายใหม่ การจัดเก็บข้อมูลลูกค้า และการบริหารคำสั่งซื้อผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังพัฒนาเว็บไซต์และเข้าร่วมกิจกรรม e-commerce กับหน่วยงานภาครัฐเพื่อขยายโอกาสทางการค้าอย่างยั่งยืนในด้านสินค้าเกษตรแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นหมี่ตราดอกจิก ก็ถือเป็นตัวอย่างของการบริหารจัดการที่พัฒนาไปสู่การเป็นธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริง กลุ่มได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการควบคุมคุณภาพการผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย พร้อมทั้งทำตลาดออนไลน์ผ่านเว็บไซต์และช่องทางโซเชียลต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว มีการบริหารจัดการระบบสมาชิก การรับออเดอร์ และการจัดส่งแบบครบวงจร ซึ่งช่วยให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถแข่งขันในตลาดระดับประเทศได้ สุดท้าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรตำบลดงหมู ได้ใช้จุดแข็งของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต การรับรองมาตรฐาน และการสร้างแบรนด์ผ่านโลกออนไลน์ กลุ่มมีการพัฒนาเนื้อหาสินค้าในรูปแบบของ "Storytelling" เพื่อสื่อสารถึงคุณค่าของสมุนไพรพื้นบ้านให้เข้าถึงผู้บริโภคยุคใหม่ นอกจากนี้ยังสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานรัฐและสถาบันการศึกษา เพื่อยกระดับการบริหารให้เป็นระบบมากขึ้น การพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 แห่งในจังหวัดนครราชสีมา แสดงให้เห็นว่าการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยให้ชุมชนสามารถอยู่รอด แต่ยังสามารถเติบโต แข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างยั่งยืน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากให้ก้าวทันโลกยุคใหม่อย่างมีศักยภาพ

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในโคราชหลายแห่งเริ่มใช้ดิจิทัลได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะขายออนไลน์ ออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือสร้างแบรนด์ จุดนี้ช่วยเพิ่มรายได้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ทันสมัย ภาครัฐเองก็พร้อมสนับสนุนเรื่องการอบรมและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชนแข็งแรงและเติบโตได้อย่างยั่งยืน” (สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3)

ภาพที่ 3 การพัฒนาการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล

จากภาพที่ 3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้พัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การจัดการข้อมูลและการตลาดออนไลน์ช่วยให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างขึ้นและเพิ่มโอกาสทางการค้า ขณะเดียวกันยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ดั้งเดิม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน การบริหารจัดการที่เป็นระบบและการส่งเสริมทักษะดิจิทัลทำให้ชุมชนลดการพึ่งพาภายนอกได้มากขึ้น

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผู้ประกอบการเศรษฐกิจดิจิทัลในวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ จากการพึ่งพาวิธีการดั้งเดิมไปสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเต็มรูปแบบ ภายใต้นโยบายภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมดิจิทัล จังหวัดนครราชสีมาในฐานะเมืองใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงเป็นพื้นที่นำร่องสำคัญ ในระดับชุมชน ผู้ประกอบการเริ่มนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เช่น การจัดการธุรกิจออนไลน์และการทำการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล ภาครัฐและหน่วยงานสนับสนุนได้จัดการอบรมเพิ่มทักษะด้านดิจิทัล เพื่อให้ผู้ประกอบการขยายตลาดสู่โลกออนไลน์ จุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนโคราชคือการมีสินค้าที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขณะที่โอกาสสำคัญคือการนำเทคโนโลยีมาช่วยยกระดับทั้งการผลิต การตลาด และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ช่วยด้านงานวิจัยและการอบรม ข้อจำกัดผู้ประกอบการบางรายยังขาดความรู้ด้านดิจิทัลและการตลาดออนไลน์ อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ชนบท ทำให้การเข้าถึงเศรษฐกิจดิจิทัลยังไม่เสมอภาค อีกทั้งยังเผชิญกับการแข่งขันรุนแรงในตลาดออนไลน์จากทั้งในและต่างประเทศ แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมมุ่งเน้นการเสริมทักษะดิจิทัล การสร้างเครือข่ายการตลาดออนไลน์ร่วมกันของวิสาหกิจชุมชน และการผลักดันให้โครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทุกพื้นที่ ข้อค้นพบนโยบายรัฐที่ผลักดันสู่สังคมดิจิทัล และความช่วยเหลือจากหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่เข้ามาช่วยฝึกอบรมและวิจัย เป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนโอกาสการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ ดิวงษ์ ที่พบว่าสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพบว่าวิธีการดำเนินงานของกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ ทุกกลุ่มล้วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการของตน โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิต ทุกกลุ่มจะเน้นใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ มีการนำเทคโนโลยีมาเสริมศักยภาพทั้งด้านการผลิตและการตลาด ด้านการตลาดสินค้าของกลุ่มจะวางจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน และการจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าที่ทางราชการและภาคเอกชนจัดขึ้นหมุนเวียนกันไป แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด ด้านเงินทุน และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน (ปวันรัตน์ ดิวงษ์, 2560) สอดคล้องกับ บัญชา อินทะกุล ที่พบว่า ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 2 กลุ่มพบว่ามีจุดแข็งคือ มีการจัดแบ่งหน้าที่ที่มีความชัดเจน มีการจัดโครงสร้างองค์กรและแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกอย่างมีความยุติธรรม มีวัตถุดิบเป็นของตนเอง สำหรับโอกาสคือ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก มีเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนด้านการตลาด จากการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดทำเป็นกลยุทธ์การพัฒนาเพื่อประสิทธิภาพและขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด ทำการพัฒนาโดยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้มีความหลากหลาย โดยการใช้เทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้เป็นกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการตลาดโดยทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างเว็บเพจบน Facebook สำหรับการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่ยอมรับแพร่หลายได้กว้างขวางขึ้นภายใต้ชื่อ “ของดีตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” (บุญชา อินทะกุล,

2560) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพาดา สิริกุตตา ที่พบว่า ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลไม้บ้านยาวิ จังหวัดเพชรบูรณ์ กำลังปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการแข่งขันในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมี การนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการ Live สดขายสินค้า ซึ่งช่วยให้เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรงและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายอย่างกว้างขวาง ขณะเดียวกันกลุ่มยังมีการวางแผนด้านการลงทุนเพื่อจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีทันสมัย เช่น เครื่องอบพลังงานไฟฟ้า และโดมพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนได้มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมการถนอมอาหารเพื่อยืดอายุการเก็บรักษา เช่น น้ำมะขามเข้มข้น มะขามแช่อิ่มอบแห้ง และมะขามแช่อิ่มสด อีกทั้งยังมีการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ อาทิ มะขามผงอัดก้อน และน้ำมะขามชงดื่ม เพื่อขยายทางเลือกแก่ผู้บริโภคและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ขณะเดียวกัน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ก็ได้รับความสำคัญ โดยออกแบบเพื่อคงรสชาติและสีของผลไม้แปรรูปให้คงอยู่ได้นานยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มยังมุ่งยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อย่างจริงจัง โดยตั้งเป้าหมายการคัดสรรจากโอท็อประดับ 4 ดาว ไปสู่ 5 ดาว รวมถึงการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลเพื่อเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคชาวมุสลิมทั้งในประเทศและต่างประเทศ การบริหารจัดการกลุ่มก็มีการพัฒนาความรู้แก่สมาชิก ทั้งในด้านการผลิตและการทำบัญชี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและยั่งยืนในระยะยาว (สุพาดา สิริกุตตา, 2566)

2. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน ภายใต้หลักการที่ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน สะท้อนถึงความรับผิดชอบและความผูกพันของสมาชิกต่อกิจกรรมอย่างแท้จริง ผลผลิตของกลุ่มมาจากกระบวนการภายในชุมชนเอง ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูป ไปจนถึงการตลาด ทำให้ลดการพึ่งพารายนอกและสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการเน้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เช่น การจัดการข้อมูล การทำการตลาดออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองความต้องการตลาด กลุ่มยังคงยึดฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้มแข็งแต่ก็พร้อมผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลและแนวทางสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน การดำเนินงานเป็นแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมด้านการผลิต การตลาด การจัดการ และการพัฒนาคน ให้เป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญ สมาชิกได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ทักษะการผลิตและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชนไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการสร้างการพึ่งตนเองในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้ทรัพยากรภายในชุมชนเป็นหลัก เพื่อลดความเปราะบางจากปัจจัยภายนอก การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล คือการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เชื่อมโยงกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็ง การพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ข้อค้นพบการยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐาน แต่พร้อมผสมผสานกับแนวทางสมัยใหม่และความรู้สากลก่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์และเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ ที่พบว่า กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองที่เหมาะสม ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กิจกรรม ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิต จัดทำแผนพัฒนาการผลิตให้ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการตลาด ค้นหาผู้รู้ รวบรวมภูมิปัญญา องค์ความรู้ พัฒนา กระบวนการผลิตและแปรรูปเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพ และรักษาสิ่งแวดล้อม พัฒนารูปลักษณ์และจัดระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐาน ด้านการพัฒนาการตลาด ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด จัดทำแผนพัฒนาการตลาด สำรวจตลาด ทดสอบผลิตภัณฑ์ ขยาย ช่องทางการตลาด ส่งเสริมการขาย สร้างความมั่นใจและประชาสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ การศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่าย จัดทำแผนบูรณาการ กำหนดบทบาท ข้อตกลงร่วม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เช่น

การจัดเวทีเรียนรู้ ศึกษาฐาน ทำแปลงเรียนรู้ ทดสอบและพัฒนา วางแผนการผลิต และการตลาด (สัณญา อธิปอนันต์ และคณะ, 2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัณญา เคนาภูมิ ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของ วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคามประกอบด้วย 1) แนวทางกลยุทธ์เชิงรุก โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์สู่ระดับประเทศและระดับสากล ขยายช่องทางการจัดจำหน่าย ขยายพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า 2) แนวทางกลยุทธ์เชิงพัฒนา โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ 3) แนวทางกลยุทธ์เชิงตั้งรับโดยการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนยกระดับมาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้นและ 4) แนวทางกลยุทธ์เชิงพลิกแพลง โดยการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง วิจัยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง (สัณญา เคนาภูมิ, 2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ วิลปะนะ ที่พบว่า การบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน การจัดการบริหารของวิสาหกิจชุมชนกล้วยหอมทองแปลงใหญ่ใช้วิธีการจัดการโดยการแบ่งหน้าที่กันภายในวิสาหกิจชุมชน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การหาตลาดเพื่อระบายผลผลิต เป็นตัวกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารทั้งเรื่องวิธีการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการรวบรวมผลผลิต และจัดจำหน่ายให้กับบริษัทคู่ค้า ทำให้วิสาหกิจชุมชนกล้วยหอมทองแปลงใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนที่กลายเป็นต้นแบบในการบริหารงานให้กับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ มีการถ่ายทอดความรู้เข้ามาใช้กับสมาชิกทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ อย่างแอปพลิเคชัน Line เข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ทั้งวิธีการแนะนำการปลูกสำหรับสมาชิกใหม่ วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดกับการเพาะปลูกตลอดจนกระบวนการ เทคนิค หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการเพิ่มหรือพัฒนาผลผลิตให้ดีขึ้น ทั้งนี้ หากสมาชิกท่านใดประสบปัญหาที่สามารถถ่ายรูปหรือบันทึกวิดีโอส่งไปในกลุ่มเพื่อสอบถามปัญหา สมาชิกคนอื่น ๆ จะเข้ามาช่วยกันตอบคำถามจนสามารถแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังได้รับคำแนะนำ และการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานเกษตรอำเภอเสิงสางที่เข้ามาติดตามและให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกกล้วยหอมทองและช่องทางการพัฒนาการเพาะปลูกรูปแบบใหม่อยู่เสมอ (เกรียงศักดิ์ วิลปะนะ, 2562)

3. พัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่เทคโนโลยีและการเชื่อมต่อออนไลน์เป็นหัวใจสำคัญ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อแข่งขันในโลกยุคใหม่ หลายกลุ่มได้ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ได้นำดิจิทัลมาใช้ในการประชาสัมพันธ์สินค้า การขายออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งยังอบรมสมาชิกให้ใช้โซเชียลมีเดีย พร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการไหมปักธงชัย ใช้เศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อเปิดตลาดใหม่ โดยเฉพาะด้านแฟชั่นและต่างประเทศ มีการใช้เทคโนโลยีช่วยออกแบบลายผ้า จัดเก็บข้อมูลลูกค้า และบริหารคำสั่งซื้อออนไลน์ รวมถึงสร้างเว็บไซต์และเข้าร่วมกิจกรรม e-commerce กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นไหมตราดอกจิก ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลควบคุมคุณภาพสินค้า ออกแบบบรรจุภัณฑ์สมัยใหม่ และทำตลาดผ่านเว็บไซต์กับโซเชียลมีเดีย พร้อมทั้งจัดการสมาชิก การรับออเดอร์ และการจัดส่งแบบครบวงจร ทำให้แข่งขันได้ในระดับประเทศ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรตำบลดงหมูสี ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาสมุนไพรคุณภาพ โดยมีเทคโนโลยีช่วยผลิต รับรองมาตรฐาน และสร้างแบรนด์ผ่านออนไลน์ ใช้สตอรี่ เรื่องราวถ่ายทอดคุณค่าของสมุนไพร พร้อมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับรัฐและสถาบันการศึกษา ภาพรวมของทั้ง 4 กลุ่ม แสดงให้เห็นว่าการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเศรษฐกิจดิจิทัลไม่เพียงช่วยให้วิสาหกิจชุมชนอยู่รอด แต่ยังทำให้เติบโต แข่งขันได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน ถือเป็นแนวทาง

สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากสู่อนาคต ข้อค้นพบจากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 แห่ง ร่วมกับการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลในการวิเคราะห์ ทำให้เห็นชัดว่าการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีดิจิทัล คือหัวใจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชพล ยรรยงค์ และคณะ ที่พบว่า ด้านการตลาด มีการจำหน่ายสินค้าอย่างหลากหลายทั้งในและนอกจังหวัด รวมถึงการขายสู่ตลาดออนไลน์และตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดกฎระเบียบและข้อตกลงที่ให้ความสำคัญกับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม รวมทั้งการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนอย่างเหมาะสม การยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับภูมิปัญญาสากล และการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อยกระดับการจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและทรัพยากรท้องถิ่นให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องสร้างอัตลักษณ์และเล่าเรื่องราวที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม พร้อมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการผลิตสินค้า อีกทั้งยังต้องขยายช่องทางการตลาดทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ แอปพลิเคชัน รวมถึงสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เพื่อเพิ่มฐานลูกค้าและความหลากหลายของตลาด (ธัชพล ยรรยงค์ และคณะ, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรารณณ์ มหัทธนชัย ที่พบว่า วิสาหกิจชุมชนบ้านแม่สำน้อยมีทักษะพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเสริมสร้างการตลาดดิจิทัลด้วยแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก การนำเสนอและโปรโมทด้วยกายอิงแอดโฆษณา การสร้างคอนเทนต์โพสต์ลงหน้าเพจ การใช้ไลน์ออฟฟิศเชียลแอ็กเคานต์ การใช้งานไลน์มายซ์ อป และสร้างสื่อวีดิทัศน์ และวิสาหกิจชุมชนบ้านแม่กะเปียงยังไม่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเริ่มต้นจากการใช้เพจเฟซบุ๊กและการสร้างสื่อวีดิทัศน์ เมื่อจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตลาดดิจิทัล (บุชรารณณ์ มหัทธนชัย, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นทพัตน์ วรพงศ์พัฒน์ และคณะ ที่พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการประชาสัมพันธ์เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านชะโนด ในด้านสื่อดิจิทัล มีการปรับปรุง Facebook Page ให้มีความน่าสนใจ อัปเดต Facebook Page อย่างสม่ำเสมอ แนะนำสินค้า/บริการให้เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น และใช้รูปภาพและเนื้อหาที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสื่อที่ใช้รูปภาพและเนื้อหาที่เหมาะสม แนะนำสินค้า/บริการให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายขึ้น เนื้อหาที่โพสต์บน Page Facebook มีความน่าสนใจมากขึ้น และการอัปเดตเนื้อหาบน Page Facebook อย่างสม่ำเสมอ (นทพัตน์ วรพงศ์พัฒน์ และคณะ, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล 1) สภาพปัจจุบัน ผู้ประกอบการอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบดั้งเดิมสู่ยุคดิจิทัล ภายใต้นโยบายภาครัฐที่มุ่งสร้างสังคมดิจิทัล ผู้ประกอบการเริ่มใช้เทคโนโลยีด้านการตลาดออนไลน์และการจัดการธุรกิจ หน่วยงานรัฐและสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและอบรมจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนคือผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถต่อยอดด้วยเทคโนโลยีในการผลิต การจำหน่าย และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคจากความรู้เทคโนโลยีที่ไม่ทั่วถึง ปัญหาอินเทอร์เน็ตชนบท และการแข่งขันออนไลน์ที่สูง 2) การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดได้ผนวกแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการพัฒนา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูป จนถึงการจัดจำหน่าย เพื่อลดการพึ่งพาวงนอกและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ มีการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อแข่งขันในตลาดกว้างขึ้น ขณะเดียวกันยังคงรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น การดำเนินงานมีลักษณะบูรณาการ เชื่อมโยงการผลิต การตลาด การบริหาร และการพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งเสริมให้สมาชิกมีทักษะดิจิทัลและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ เป้าหมายคือการพึ่งพาตนเองทั้งเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 3) การพัฒนาการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้

แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล โดยผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับนวัตกรรมสมัยใหม่ การปรับตัวดังกล่าวชัดเจนผ่านตัวอย่าง เช่น กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาผ่านเว็บไซต์ที่ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์โปรโมทสินค้าและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มใหม่ป๊อปปูล่าที่ใช้เทคโนโลยีออกแบบและเจาะตลาดแฟชั่น ต่างประเทศผ่าน e-commerce กลุ่มเส้นไหมตราดอกจิกที่พัฒนาคุณภาพ บรรจุนวัตกรรม และทำการตลาดออนไลน์ครบวงจร และกลุ่มสมุนไพรตำบลดงมะไฟที่ใช้ดิจิทัลสร้างแบรนด์ ถ่ายทอดคุณค่า และขยายเครือข่ายความร่วมมือ ข้อค้นพบใหม่จากการศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา กำลังอยู่ในช่วง เปลี่ยนผ่านจากระบบดั้งเดิมสู่การบริหารจัดการเชิงดิจิทัล โดยอาศัยแรงขับเคลื่อนจากนโยบายภาครัฐและการสนับสนุนของสถาบันการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทั้งด้านการผลิต การตลาด และการบริหาร การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับนวัตกรรมดิจิทัล การบริหารจัดการได้เน้น การประสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เกิดความแตกต่างเชิงอัตลักษณ์ที่สามารถเพิ่มมูลค่าและขยายโอกาสสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ เช่น การใช้ e-commerce โปรโมทผลิตภัณฑ์ใหม่ป๊อปปูล่า หรือการใช้ดิจิทัลสร้างแบรนด์สมุนไพร การบูรณาการระบบบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนมีแนวโน้ม บูรณาการการจัดการในทุกมิติ ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูป การตลาด ไปจนถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการตลาดที่พึ่งพาภายนอก และสร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากที่มีความยั่งยืนมากขึ้น ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรจัดโครงการอบรมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น e-commerce, social media marketing และการใช้ซอฟต์แวร์ออกแบบผลิตภัณฑ์ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชนบทส่งเสริมการใช้ แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง สำหรับการจำหน่ายสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด เพื่อเพิ่มช่องทางตลาดและลดต้นทุน ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ และการเข้าถึงเทคโนโลยีของสมาชิกแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์วิเคราะห์สินค้าที่ขายดีบนแพลตฟอร์มออนไลน์ และกลยุทธ์ทางการตลาดที่ใช้และศึกษาการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรม การอบรม และงานวิจัยที่นำไปใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). วิสาหกิจชุมชนหนทางพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เกรียงศักดิ์ วิลปะนะ. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยหอมทองแปลงใหญ่ ตำบลสุขไพบูลย์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(5), 310-324.
- ธัชพล ยรรยงค์ และคณะ. (2561). กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดน่าน. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นพพัฒน์ วรพงศ์พัฒน์ และคณะ. (2561). แนวทางการพัฒนาการตลาดดิจิทัลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านชะโนด ชุมชนคลองโยง-ลานตากฟ้า จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(2), 116-127.
- บัญชา อินทะกุล. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- บุษราภรณ์ มหัทธชัย. (2560). การเพิ่มศักยภาพทางเทคโนโลยีตลาดดิจิทัลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ในอำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8(1), 54-69.
- ประคอง กรรณสูตร. (2553). สถิติสำหรับการวิจัยทางพฤกษศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เจริญผลการพิมพ์.
- ปวันรัตน์ ดิวงษ์. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง. ระยอง: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญา เรืองรอง. (2561). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน. วารสารบริหารธุรกิจเพื่อสังคม, 4(2), 23-35.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2(3), 68-85.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). การเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). รายงานเศรษฐกิจการเกษตรและวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ. (2550). กลยุทธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สุพาดา สิริกุตตา. (2566). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลไม้บ้านยาวิ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 26(1), 89-104.
- เสรี พงศ์พิศ. (2562). คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: พลังปัญญา.